

Odlišné stanovisko sudcu Petra Straku

**k výroku a odôvodneniu uznesenia ústavného súdu č. k. III. ÚS 637/2022
z 24. novembra 2022**

1. V súlade s § 67 ods. 1 zákona o ústavnom súde pripájam k uzneseniu ústavného súdu č. k. III. ÚS 637/2022 z 24. novembra 2022 odlišné stanovisko.

2. Okolnosti preskúmvanej veci v rámci predbežného prerokovania podľa môjho názoru neodôvodňovali odmietnutie ústavnej sťažnosti ako zjavne neopodstatnenej. Z obsahu sťažnosti, jej doplnenia a príloh vyplýva, že súd vydal príkaz na vyhotovovanie obrazových, zvukových a obrazovo-zvukových záznamov na poľovníckej chate, ktorú navštevoval aj sťažovateľ. Sťažovateľ namieta, že trestný čin pytlactva bol po skutkovej stránke vymyslený a po právnej stránke účelovo nadkvalifikovaný (odôvodnenie so zbraňou ako závažnejší spôsob spáchania trestného činu pytlactva posúdila neskôr nadriadená prokuratúra s artikuláciou, že v tomto kontexte sa zbraň predpokladá proti telu človeka, a nie zvierat'a), a to len preto, aby sa dosiahlo nasadenie informačno-technických prostriedkov (ďalej len „ITP“), za čo mal byť konajúci vyšetrovateľ aj obvinený z trestného činu zneužitia právomoci verejného činiteľa. Sťažovateľ poukázal vo všeobecnosti na význam súkromia a vyjadril osobitné znepokojenie nad tým, že je lídrom najväčšej opozičnej parlamentnej strany a že išlo o zámernú diskreditáciu jeho osoby umocnenú zneužitím štátnych orgánov a inštitútov trestného práva. Zámer poškodiť ho dokumentoval tým, že nahrávky, ktoré boli založené na utajovaných skutočnostiach, boli odovzdané v rozpore so zákonom médiám, ktoré tieto zverejnili. Konkrétne označil reportáž komentátora [REDACTED]: „*Chata Ficovi nemohla ublížiť*“, v ktorom reportér konštatoval, že „*Zámer ublížiť Smeru a spol. zjavne nevyšiel*.“

3. Sťažovateľ v sťažnosti okrem iného namieta porušenie svojho základného práva na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života podľa čl. 19 ods. 2 ústavy a práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života podľa čl. 8 ods. 1 a 2 dohovoru, a to príkazom súdu na vyhotovovanie obrazových, zvukových a obrazovo-zvukových záznamov. Súd mal podľa sťažovateľa príkaz vydať bez právneho základu. Sťažovateľ okrem iného odkázal na nález ústavného súdu č. k. I. ÚS 274/05.

4. Vzhľadom na názor väčšiny senátu, že sťažovateľ v konečnom dôsledku ani činnosť súdu nenamieta, bolo podľa môjho názoru dôležité v štádiu predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti vyhodnotiť, či namietaný príkaz súdu na použitie ITP principiálne prichádza do úvahy ako predmet namietaného porušenia referenčných noriem. Na tento účel považujem za potrebné poukázať na súvisiacu judikatúru nielen ústavného súdu, ale aj Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“). Tak ústavný súd, a to nielen v sťažovateľom označenom náleze č. k. I. ÚS 274/05, ako aj ESLP už viackrát vyslovili porušenie čl. 8 dohovoru už len tým, že súdy príkazy na použitie ITP náležite neodôvodnili vlastným autentickým záverom, keď napr. odkázali len na údaje v žiadostiach policajných zložiek či prokuratúry. V náleze č. k. I. ÚS 274/05, ktorý sa stal judikatúrnym rámcom pre neskoršie nálezy ústavného súdu, ústavný súd konštatoval, že „*Preskúmateľnosť dôvodnosti vydania súhlasu či príkazu*

si vyžaduje relevantnú konkrétnu vysvetľujúcu argumentáciu, akými skutočnosťami boli naplnené zákonom stanovené podmienky pre tento zásah do práva na súkromie. Bez takéhoto odôvodnenia opierajúceho sa o konkrétne skutočnosti je súhlas či príkaz spravidla nepreskúmateľný.“ EŠLP vyslovil porušenie čl. 8 dohovoru s nasledujúcim odôvodnením (i. a.): *«V tomto prípade boli štyri príkazy na tajné sledovanie vydané vyšetrojúcim sudcom Krajského súdu v Záhrebe vo vzťahu k sťažovateľovi v podstate založené iba na vyhlásení odkazujúcim na existenciu žiadosti OSCOC o použitie tajného dohľadu a zákonná veta, že „vyšetrovanie by nebolo možné viesť inými prostriedkami alebo by to bolo mimoriadne náročné“... Neboli poskytnuté žiadne skutočné podrobnosti na základe konkrétnych skutočností prípadu a konkrétnych okolností svedčiacich o pravdepodobnom dôvode domnievať sa, že trestné činy boli spáchané a že vyšetrovanie nebolo možné viesť inými, menej rušivými prostriedkami.»* (rozsudok EŠLP z 15. 1. 2015 vo veci Dragojevič proti Chorvátsku, sťažnosť č. 68955/11, bod 95).

5. Ak sťažovateľ namietal, že okresný súd nemal právny základ pre vydanie príkazu, bolo podľa môjho názoru pri predbežnom prerokovaní sťažovateľovej ústavnej sťažnosti dôležité posúdiť, či dôvody, ktoré okresný súd viedli k vydaniu príkazu na použitie ITP sú podľa čl. 19 ústavy a čl. 8 dohovoru z hľadiska autenticity záverov súdu ústavne udržateľné.

6. Namietaný súdny príkaz ústavný súd k dispozícii nemal. Podľa môjho názoru práve oboznámenie sa s napadnutým súdnym príkazom bolo pre ďalší postup ústavného súdu kľúčové. Namietaný príkaz súdu bol predmetom konania, teda práve naň mala byť koncentrovaná pozornosť ústavného súdu. Ak by okresný súd na výzvu ústavného súdu namietaný príkaz nepredložil, pričom sťažovateľ ho nemal možnosť k ústavnej sťažnosti pripojiť, ústavný súd by mal reagovať na takúto situáciu v závislosti od obrany tvrdeného porušovateľa (okresného súdu). V rámci predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti nebolo k dispozícii ani namietané rozhodnutie, ktorým malo dôjsť k porušeniu základných práv a slobôd (príkaz), ani vyjadrenie všeobecného súdu, čo neumožňovalo ústavnému súdu spoznať autenticitu odôvodnenia namietaného ITP príkazu.

7. Bez vyhodnotenia právnej kvality odôvodnenia namietaného súdneho príkazu, príp. bez vyrovnania sa s nepredložením príkazu zo strany odporcu (všeobecného súdu), bolo odmietnutie ústavnej sťažnosti ako zjavne neopodstatnenej nenáležité. Väčšina senátu argumentuje, že priestor súdu na vyhodnocovanie dôvodnosti návrhu na vydanie príkazu je v porovnaní s priestorom vyšetrovateľa či prokurátora neporovnateľný. Ústavný súd ale vo viacerých svojich nálezochoch, v ktorých konštatoval porušenie čl. 8 dohovoru príkazmi súdov na použitie ITP, takúto okolnosť nekonštatoval (porov. I. ÚS 274/05, III. ÚS 490/2015, III. ÚS 97/2012, I. ÚS 114/2012, III. ÚS 80/08, I. ÚS 117/07, III. ÚS 133/2010).

8. Väčšina senátu tiež označila vo vzťahu k druhému príkazu súdu tvrdenie sťažovateľa, podľa ktorého ani nadkvalifikácia pri trestnom čine legalizácie výnosov z trestnej činnosti neumožňovala vydať príkaz na ITP za nesprávne. Uvedené konštatovanie väčšiny senátu ale nedáva odpoveď na otázku, ako sa v odôvodnení namietaného príkazu s tvrdenou nadkvalifikáciou vyrovnal okresný súd. Podľa priloženého uznesenia krajskej prokuratúry o zrušení uznesenia vyšetrovateľa o začatí trestného stíhania pri nepreukázaní ulovenia zveri nemôže obstať ani podozrenie z prečinu legalizácie výnosu z trestnej činnosti.

9. Nestotožňujem sa s odôvodnením uznesenia, že argumentácia sťažovateľa smerovala predovšetkým k namietaniu úniku informácií. Podstatou ústavnej sťažnosti bol jej predmet, a tým bol súdny príkaz. Sťažovateľ na viacerých miestach v sťažnosti konštatuje, že sťažnosť podáva proti príkazu súdu, napr. v časti *„Identifikácia rozhodnutia, ktorým došlo k porušeniu ústavných práv sťažovateľa... sťažovateľ identifikoval rozhodnutie (príkaz), ktorý touto ústavnou sťažnosťou napadá...“*, a explicitne aj v petite sťažnosti (*„Základné právo sťažovateľa... príkazom na vyhotovovanie obrazových, zvukových alebo obrazovo-zvukových záznamov... porušené bolo.“*) a v zapätí ďalším výrokom tento príkaz súdu navrhuje zrušiť. Z rovnakých dôvodov sa preto nestotožňujem ani s odôvodnením uznesenia, v ktorom sa konštatuje, že *„sťažovateľ v konečnom dôsledku ani činnosť súdu v súvislosti s vydaním príkazu nenamietala...“*.

10. Namietanie súdneho príkazu je podľa môjho názoru zjavne podstatou ústavnej sťažnosti sťažovateľa. Napokon sťažovateľ ako porušovateľa svojich základných práv a slobôd označil autora namietaného príkazu, a to okresný súd.

11. Stotožňujem sa s väčšinou senátu v tom, že sťažovateľ má v súvislosti so zverejnením obrazovo-zvukových záznamov možnosť domáhať sa ochrany civilnou žalobou. Na druhej strane ale ani nesúvisiaci prípad, na ktorý sa v disentovanom uznesení podporne odkazuje (uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 2Cdo/306/2019 z 28. marca 2022, rozsudok Krajského súdu v Bratislave č. k. 4Co/252/2017 z 23. mája 2018, rozsudok Okresného súdu Martin č. k. 14C/161/2003 z 15. decembra 2016), nijako nepopiera tú líniu ochrany, ktorú uplatnil sťažovateľ. Naopak, rozsudku žalobkyne, ktorá uspela žalobou o ochranu osobnosti vo veci Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 4Co/252/2017, predchádza nález ústavného súdu v prospech identickej poškodenej žalobkyne o porušení čl. 8 dohovoru rovnako príkazom súdu na použitie ITP (III. ÚS 80/08).

12. V tejto súvislosti poukazujem tiež na nález ústavného súdu č. k. I. ÚS 114/2012 z 13. júna 2012, v ktorom ústavný súd konštatoval, že vzhľadom na to, že opravný prostriedok ani voči súhlasu, ani voči príkazu súdu na využitie ITP *„nie je prípustný, dotknutá osoba nemá možnosť domáhať sa ochrany pred všeobecným súdom v súvislosti s faktom, že jej rozhovor bol odpočúvaný. Oprávnenosť vydania právoplatného súhlasu či príkazu všeobecný súd nemôže preskúmať, a to práve preto, že súhlas a príkaz sú právoplatnými rozhodnutiami, ktorými je súd viazaný, resp. z ktorých musí súd vychádzať. To sa vzťahuje tak na trestné konanie, ako aj na prípadné občianskoprávne konanie na ochranu osobnosti (na ochranu súkromia). Odlišná je situácia v súvislosti so skutočnosťou, že na základe súhlasu či príkazu odpočúvaný telefonický rozhovor sa môže stať dôkazným prostriedkom v trestnom konaní. Dotknutá osoba, ktorej rozhovor bol takto odpočúvaný, môže v trestnom konaní pred súdom namietat' nezákonnosť odpočúvania a z toho vyplývajúcu nepoužiteľnosť odpočúvaného rozhovoru ako dôkazu. Môže však tak urobiť len pri súčasnom splnení dvoch podmienok: trestná vec musí dospieť do štádia súdneho konania a dotknutá osoba musí byť stranou v trestnom konaní či už ako obžalovaná, alebo ako poškodená. Zároveň to znamená, že ochrana zo strany trestného súdu vôbec neprichádza do úvahy v prípadoch, ktoré sa pred trestný súd vôbec nedostanú, ale ani v prípadoch takých dotknutých osôb, ktoré nie sú stranami v trestnom konaní.“*. K tomu poznamenávam, že z okolností prípadu nevyplývalo

také postavenie sťažovateľa v trestnom konaní, ktoré by mu umožňovalo brániť sa proti uvedenému príkazu (porov. tiež nález III. ÚS 97/2012 vo veci porušenia čl. 19 ústavy a čl. 8 dohovoru a nadväzujúci rozsudok ESLP , sťažnosť č. 58361/12).

13. Sumárne konštatujem, že všetky uvedené okolnosti ma utvrdzujú v názore, že ústavný súd mal spoznať obsah namietaného príkazu súdu, prípadne dôvod jeho nepredloženia zo strany okresného súdu, a posúdiť ústavnú sťažnosť v tom podstatnom, a síce v tom, či namietaný príkaz súdu je podľa základného práva na súkromný a rodinný život podľa čl. 19 ods. 2 ústavy a práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života podľa čl. 8 ods. 1 a 2 dohovoru udržateľný.

V Košiciach 24. novembra 2022

Peter Straka
sudca